

REPUBLIKA SLOVENIJA

DRŽAVNI ZBOR

25. seja

(18. november 2024)

FRANC MEDIC (PS NSi): Hvala lepa, gospa predsednica.

Lepo vsi pozdravljeni!

Gospod predsednik Vlade, doktor Robert Golob! V 90. letih sem jaz prebral prvo knjigo od Bill Gatesa. V tisti knjigi je on napovedoval idejo(?) konference v realnem času na telefonih. Ko sem vas poslušal, vaš nagovor 27. septembra, na splošni razpravi v okviru 79. seje, Generalne seje Združenih narodov, me je spomnila na tisto knjigo, na tisto izjavo. Ko nekdo napoveduje nekaj zelo velikega. V manj odmevnem delu vašega nagovora ste dejali, citiram:

"Pobuda generalnega sekretarja Združenih narodov, zgodnje opozarjanje za vse, je pravi korak v to smer. Ko so lani v moji državi pustošile katastrofalne poplave, smo začeli razvijati napredno digitalno rešitev, ki povezuje opazovanje Zemlje s super računalništvom in umetno inteligenco. Sistem nam bo pomagal napovedati poplave in izboljšati našo odpornost. To rešitev smo pripravljene deliti z našimi partnerji. Daljinsko zaznavanje in opazovanje Zemlje osveščata naše sisteme zgodnjega opozarjanja, vendar se dobro zavedamo, da mnoge države nimajo zmogljivosti za sprejemanje vseh nevarnosti in imajo omejen dostop do takšne tehnologije."

Naj citiram še, ob vašem obisku junija letos pri Dravskih elektrarnah. Citiram: "V preteklih mesecih so bila naša ministrstva zelo uspešna pri pogovorih z Evropsko komisijo in z veseljem lahko povem, da je super računalnik, ki bo stal v Mariboru, pridobil 50 milijonov nepovratnih evropskih sredstev."

11. TRAK (VI) 12.50

(nadaljevanje) Temu bo Slovenija dodala dodatnih 50 milijonov, kar nam bo omogočilo izgradnjo enega najzmogljivejših superračunalnikov v Evropi v vrednosti več kot sto milijonov evrov.

Zato vas sprašujem, kakšno je bilo zanimanje udeležencev Generalne skupščine na to vašo napoved? Kako napreduje projekt te napredne digitalne rešitve? Kakšni so časovni roki, vrednost celotnega projekta in delež financiranja s strani EU projekta Evro HPC? Hvala lepa.

PREDSEDNICA MAG. URŠKA KLAKOČAR ZUPANČIČ: Hvala.

Spoštovani predsednik Vlade, imate besedo za odgovor. Izvolite.

DR. ROBERT GOLOB (predsednik Vlade): Hvala lepa.

Hvala za to vprašanje. Slovenija ima danes v orbiti dva oziroma tri satelite, ki so vsi v, niso v državni lasti, da ne bo nesporazumov, ki vsi delujejo. Ravno s temi sateliti, so v času poplav pa že prej opazovali porečja slovenskih rek. Rezultati, ki so jih dajali ta opazovanja so bila tako zanimiva, da so ta podjetja in eno od teh podjetij vmes že bilo kupljeno s strani velikega ameriškega sklada in je tudi že realiziralo kar velike posle na tem področju v Indiji, ki je zelo zainteresirana zaradi svojih, za upravljanje s svojimi porečji ravno za te podatke, se pravi podatke o vodnih masah, o rekah konkretno. Takrat se je prvič pojavila ideja, da bi lahko s pomočjo satelitskega opazovanja dejansko pomagali pri, prvič, obnovi po poplavah in to smo tudi počeli na nekem zmanjšanem vzorcu in drugič, poskušali v realnem času preprečevati najhujše posledice poplav, se pravi predvidevati, kje bi se to pojavilo. To je zgodba iz Slovenije izpred dveh let oziroma leto in pol. Potem sta še dve zgodbi, vzporedno s tem se pokrivate v Mariboru in mislim, jaz sem zelo vesel, da lahko enkrat govorimo o tem, da je Maribor v resnici na tem področju v špici, ne samo slovenski, ampak je dejansko nosilec tudi evropske in svetovne znanosti. V Mariboru že deluje en super računalnik. In informiran sem bil, da Arnes pripravlja izgradnjo podatkovnega centra, velikega podatkovnega centra na zemljišču ob hidroelektrarni Mariborski otok. To zemljišče ni slučajno izbrano, tukaj zadaj je tudi slika tega podatkovnega centra, ampak je izbrano z enim samim namenom, da ima na razpolago dovolj hladilne moči in električne energije, ki je nujno potrebna za poganjanje tako velikih podatkovnih centrov. No, in ta podatkovni center je bil, tu ima dokumentacijo za pridobitev gradbenega dovoljenja. Ki je bila vložena pred par meseci. In junija je bila ta dokumentacija pripravljena. In ključno je, da je v tem podatkovnem centru že danes dovolj prostora, fizični prostor in inštalacije so temu prilagojene, da se lahko v njem tudi locira drugi super računalnik. Se pravi, ne ta obstoječi, ampak bega dva. S tem namenom se povezuje, smo vzpostavili skupino, ki danes povezuje tri stvari, povezuje satelitsko opazovanje, se pravi, ne samo slovenske, zaenkrat slovenske satelite opazovanje povezuje z velikimi podatkovnimi zmogljivostmi obdelave teh podatkov na Zemlji. Konkretno bo to v tem podatkovnem centru. In hkrati se bo tu, če bo šlo vse po načrtih in jaz verjamem, da bo šlo, zgradil nov superračunalnik, ki bo v skladu z načrti nove Evropske komisije prilagojen prav tako imenovano faktorji, se pravi, tovarna umetne inteligence. Prilagojen bo temu, da bomo z umetno inteligenco to veliko množico satelitskih slik lahko učinkovito obdelovali. In prva aplikacija, o kateri sem se že pogovarjal s predstavniki vesoljske industrije, slovenske vesoljske industrije, poudarjam slovenske vesoljske industrije, so bili pri meni na sestanku praktično vsi nosilci iz zasebnih podjetij, je, da se kot prva aplikacija, na kateri se bo Slovenija v mednarodnem prostoru skupaj promovirala ravno v področje upravljanja voda. To ni bila moja domislica, ampak je izhajalo iz njihovih izkušenj, ki so jih že imeli po poplavah pri nas in predvsem, kje je bil interes v svetu, konkretno iz njihovih izkušenj v sodelovanju z Indijo. Sam sem dobil najbolj konkretno ponudbo iz tega področja, iz prijateljske Alžirije. Oni imajo velik izziv s svojim južnim delom države, kjer je voda več vredna od zlata in imajo tudi svoj satelitski program. Zelo jih zanima sodelovanje pri obdelavi na Zemlji.

Časovnica, ki me sprašujete, časovnica je taka, da je vloga za gradbeno dovoljenje vložena, računamo,

12. TRAK: (SC) – 12.55

(nadaljevanje) če bo šlo po načrtih, da bo odobrena nekje, da bo gradbeno dovoljenje pridobljeno v januarju prihodnje leto, se pravi, v roku meseca in pol, po tem steče gradnja, mislim, da je razpis že zunaj za to, steče gradnja te stavbe. Vzporedno s tem potekajo tudi ostale aktivnosti. Kar se tiče konkretne prijave na sredstva za evropski superračunalnik, Slovenija je dala prvo prijavo skupaj v konzorciju in zdaj pripravlja drugo prijavo, kjer bo pa nosilec ravno Maribor, se pravi, Slovenija bo sodelovala v dveh super računalnikih v Italiji in pri sebi doma. Jaz verjamem, da tudi zato, ker smo sodelovali v prvem konzorciju skupaj z Italijani, da bomo znali našo vlogo še toliko bolj kvalitetno pripraviti in po vseh zagotovilih, ki jih imamo, neposredno iz direktoriatov, ustreznih v Bruslju smo zelo na dobri poti, da bo ta računalnik, ki bo super računalnik, ki bo v Sloveniji, res eden bolj... / izklop mikrofona/

PREDSEDNICA MAG. URŠKA KLAKOČAR ZUPANČIČ: Hvala lepa.

Spoštovani poslanec imate besedo za obrazložitev zahteve za dopolnitev odgovora. Izvolite.

FRANC MEDIC (PS NSi): Ja, hvala lepa za besedo.

Hvala lepa predsedniku Vlade za odgovore.

Vi ste pretežno govorili o investiciji vredni 10 milijonov evrov, jaz govorim o investiciji vredni najmanj 100 milijonov evrov, od katerih bomo dobili iz Evropske unije iz tega programa HPC, polovico, hočem reči 50 milijonov. Jaz bi to rad usmeril v kar razumem jaz, da je dejansko dogajanje okoli tega projekta. 15. oktobra na portalu / nerazumljivo/ berem naslov Super računalnik, hvaljenje z evropskim denarjem, a projekt je še v zrak. In citiram: "Tudi potem, ko smo o projektu začeli pristojni intenzivno spraševati novinarji, pa je Ministrstvo za digitalno preobrazbo, znanstvenim in strokovnim institucijam poslal vabilo na sestanek. Na seji vlade. 24. oktobra je vlada sprejela sklep, Vlada Republike Slovenije je sprejela tudi sklep o ustanovitvi delovne skupine vlade za spremljanje in svetovanje pri prijavi na razpis. Vodi to skupino gospa Aida Kamišalić Latifić. Rok za prijavo 4. novembra je pretekel, mi se nismo prijavili. Drugi rok je 1. februarja." / nerazumljivo/ navaja se naslednje: "Če bi hoteli ujeti februarski rok, bi morali pristojni ministrstva in stroka nemudoma stopiti skupaj ter začeti resno delati." In kar na dopisni seji 28. oktobra: "Vlada je na današnji seji sprejela odločitev o sodelovanju z italijanskim superračunalnikom centrov kot ste omenili, v Italiji Bologna, vrednost soudeležbe je pet milijonov evrov." Zdaj pa vas prosim, da Sloveniji danes zagotovite, da boste do časa prijavili projekt na februarjem razpisu, 1. februarja. Hvala lepa.

PREDSESEDNICA MAG. URŠKA KLAKOČAR ZUPANČIČ: Hvala lepa.

Spoštovani predsednik Vlade, imate besedo za obrazložitev zahteve za, se opravičujem, imate besedo za dopolnitev odgovora.

Izvolite.

DR. ROBERT GOLOB (predsednik Vlade): Poglejte, jaz bom zdaj zelo neposreden.

Ta super računalnik, ko bo zgrajen, bo Slovenijo postavil v vrh svetovne znanosti na področju umetne inteligence, satelitskega opazovanja in podatkovnih podatkov, podatkovnih analitike. To, da smo takrat, ko smo projekt štartali, ko smo povezovali vse te akterje, ki jih ni malo, javno povedali, najprej Sloveniji, kasneje pa tudi zainteresiranim državam v svetu, ker so zelo zainteresirane, je edino pravilno. Če vi mislite, da bomo gradili super računalnik za 120 milijonov evrov in o tem ne bomo nikogar obvestili, dokler ne bo zgrajen, se mi ne zdi smiselno. Ravno tako se mi zdi popolnoma logično, da bomo najprej zgradili stavbo, v katero bomo ta računalnik dali, šele potem bomo nabavili računalnik. In razpis, o katerem govorite, ja, Evropska unija je za ta naslov namenila v prvi rundi 400 milijonov in v drugi rundi 800 milijonov. Slovenija je svoj delež sredstev v proračunih leta 25 in 26 že zagotovila. Najprej je treba poravnati vire sredstev, mi moramo imeti svojo soudeležbo na razpolago, proračun bo sprejet, računam, da ta teden. Evropska komisija jih že ima, zagotovljena sredstva. Mi gradimo stavbo. Takrat, ko bo in razpisi za porabo,

13. TRAK: (VP) 13.00

(nadaljevanje) evropski razpisi so na razpolago v novembru, v februarju in še trije kasneje do zaključka prihodnjega leta, kar pomeni, mi moramo izpolniti vse pogoje na naši strani, vključno s kvalitetno prijavo, da bomo se lahko, da ta sredstva, ne da se bomo lahko, da jih bomo zagotovo dobili. Jaz sem prepričan, da jih bomo. In tudi zaradi tega smo šli tudi v konzorcij z Italijani iz dveh razlogov. Prvič, da skozi prijavo zgradimo mednarodno mrežo, mednarodno mrežo, ker tudi superračunalnik v Mariboru ne bo nastajal samo za Slovenijo, tudi superračunalnik v Mariboru bo imel sovlagatelje iz Italije in Avstrije. Ne gre za posamičen projekt, še najmanj predsednika vlade, ampak gre za projekt celotne slovenske znanosti in jaz sem ponosen, da je v Mariboru, se to dogaja, vključno z znanostjo iz sosednje Avstrije in Italije. In vsi znanstveniki, in jaz jim verjamem, verjamejo, da bodo pri tej prijavi uspešni in da bo ta superračunalnik res nekaj, na kar bo lahko najprej Maribor, potem pa tudi Slovenija in Evropa ponosni. Ne vem, zakaj bi kdorkoli tu od politikov dvomil v vero slovenske znanosti.

PREDSEDNICA MAG. URŠKA KLAKOČAR ZUPANČIČ: Hvala lepa.

Spoštovani poslanec, imate besedo za postopkovni predlog, da Državni zbor na naslednji seji opravi razpravo o odgovoru.

Izvolite.

FRANC MEDIC (PS NSi): Ja, hvala lepa.

Ja, prosim, da se opravi splošna razprava na to temo o naslednji seji Državnega zbora. Vse lepo in prav, gospod predsednik. In da se ne bo napak razumelo, jaz verjamem v znanost slovensko in da se tukaj veliko dela. Računalnik Vega, ki je, mislim, da štiri leta zdaj že v pogonu, veliko dela ne samo za nas, tudi za tujino in sem ponosen na to. Moram pa vam povedati, da moje vprašanje je predvsem vezano na to, na politiko Vlade, kako se s tem projektom ukvarja. Junija je zagotovila, da sredstva že imamo iz Evropske unije, danes vemo, da jih nimamo. Danes sem vam vprašal - a ponovim citacijo? V preteklih mesecih so, to ste rekel junija: "V preteklih mesecih so bila naša ministrstva zelo uspešna pri pogovorih z Evropsko komisijo in z veseljem lahko povem, da je superračunalnik, ki bo stal v Mariboru, pridobil 50 milijonov evrov". Nadaljujem. Po tem, ko so novinarji to sprožili v javnost, je razvidno, da se je vlada začela s tem ukvarjati in jaz to pozdravljam. Vmes pa sprašujem, sprašujem vas, ta prijava, ena od sedmih prijav, ki je bilo novembra, za ta projekt, je ta iz Italije, v kateri sodelujemo. Jaz nisem zasledil, da bi obstajala kakšna podpisano pismo o nameri z Italijo glede tega projekta; verjetno obstaja in bi rad imel dostop do tega. Po drugi strani bi rad navedel gospoda Zorana Rena, vodja laboratorija za zahtevne inženirske simulacije v mariborski strojni fakulteti, ki je za Finance povedal: "Poplave je zelo težko modelirati, saj so odvisne od številnih lokalnih značilnosti - vrste tal, reliefa, prozornost vegetacije. Ko bo recimo celotna površina Slovenije, Evrope in sveta 3D digitalizirana in bomo imeli na voljo, podatke bomo se tega lahko lotili". Junija letos ste vi rekli: "Slovenija je v Združenih narodih zelo aktivna na področju vodne diplomacije". Temu lahko samo dodam, da samo srčno upam, da ne bo šel tudi ta projekt po vodi.

Hvala lepa.

PREDSEDNICA MAG. URŠKA KLAKOČAR ZUPANČIČ: Hvala lepa.

O vašem predlogu bo Državni zbor odločil v sredo, 20. novembra, v okviru glasovanj.